

Melleruds kommun
kommunen@mellerud.se

Beslut efter uppföljning för grundskola

efter tillsyn vid Rådaskolan
i Melleruds kommun

Uppföljning av tillsyn i Rådaskolan

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Rådaskolan i Melleruds kommun under hösten 2018. Beslut för skolenheten fattades den 3 december 2018. I detta beslut konstaterade Skolinspektionen ett flertal brister i skolans verksamhet och förelade huvudmannen att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna. För några av bristerna förenades föreläggandena med vite då bristerna bedömdes som allvarliga eftersom de förelegat under en längre tid. Efter en uppföljning av beslutet fattade Skolinspektionen den 24 september 2019 ett nytt beslut i vilket det konstaterades att de flesta brister kvarstod och att de åtgärder som huvudmannen vidtagit inte varit tillräckliga för att avhjälpa dessa brister. Eftersom de konstaterade bristerna inom flera områden var av allvarlig karaktär och hade förelegat under en längre tid förenades flera av dessa förelägganden med vite. Vissa förelägganden förenades med vite på nytt och för brister inom andra områden förenades föreläggandena med vite.

Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av kvarvarande brister. Denna uppföljning bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som huvudmannen inkom med den 3 februari 2020 samt information som framkommit vid uppföljningsbesök den 3 och 4 mars 2020. Skolinspektionen har även genomfört ytterligare intervjuer (digitala) med elever, lärare, elevhälsa och rektor den 11 och 12 november 2020. Huvudmannen har inför dessa intervjuer inkommit med kompletterande information den 2 november 2020. De brister inom området extra anpassningar och särskilt stöd, vilka konstaterades i beslutet som fattades 24 september 2019, följs upp i ett separat beslut med dnr 2020:6851.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att en brist fortfarande kvarstår gällande skolbibliotek. Skolinspektionen bedömer dock att det med hänsyn till omständigheterna i ärendet finns särskilda skäl mot ett ingripande och avstår därför från att ingripa med stöd av 26 kap. 12 § 3 skollagen (2010:800). Skolinspektionen förutsätter dock att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa denna brist.

Skolinspektionen konstaterar vidare att huvudmannen har avhjälpt tidigare påtalade brister inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling.

Skolinspektionen avslutar därmed tillsynen.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten*Bedömning av brist*

Skolinspektionen konstaterar att Melleruds kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

*Motivering till bedömning av brist***Skolinspektionens bedömning efter uppföljning av tillsynen**

Skolinspektionen bedömer att Rådaskolans arbetsmiljö inte utformats så att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek för att själva kunna söka och utveckla kunskaper. Skolbibliotekets verksamhet används fortfarande inte heller i tillräcklig grad i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Utredningen visar att det fortsatt är så att biblioteket inte används som en aktiv del i undervisningen, förutom undantagsvis i enstaka ämnen för vissa klasser. Av utredningen framgår visserligen att Rådaskolan har vidtagit åtgärder för att främja användandet av skolbibliotek i undervisningen. Exempelvis har Rådaskolan bildat en "biblioteksgrupp" som ska utveckla skolans arbete med skolbiblioteket. Vidare har skolan planer på ett samarbete med kommunbiblioteket kring bland annat skolans undervisning i källkritik. Gemensamt för alla dessa åtgärder är dock att de vid Skolinspektionens uppföljning är i en planerings- eller uppstartsfas som ännu inte resulterat i några faktiska åtgärder.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att eleverna i grundskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg. Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena till skollagen en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolbiblioteket spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att

tillgodose deras behov av material inom utbildningen (prop. 2009/10:165, s. 284).

Skolinspektionens tidigare beslut

I beslutet den 24 september 2019 konstaterade Skolinspektionen att bristen, trots tidigare föreläggande, avseende att skolbiblioteket på Rådaskolan inte används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling kvarstod. I beslutet konstaterades att situationen rörande användandet av skolbiblioteket var densamma vid tiden för uppföljningen av tillsynen i slutet av vårterminen 2019 som vid tiden för Skolinspektionens tillsyn under höstterminen 2018. Biblioteket var vid tiden för uppföljningen endast öppet under en begränsad tid en dag i veckan och, med enstaka undantag, använde sig lärare och elever inte av skolbiblioteket som en aktiv del i undervisningen.

Huvudmannens redovisade åtgärder

I huvudmannens skriftliga redovisning av åtgärder uppges att skolans bibliotek nu är tillgängligt för eleverna alla skoldagar i veckan och är öppet vid elevernas lunchrast vilket är samma öppettider som det intilliggande "trivselrummet". I redovisningen anger huvudmannen att det nu finns ökade möjligheter för eleverna att nyttja biblioteket för exempelvis läsning. Bland annat genom att det nu finns en "läshörna" i biblioteket och att det för eleverna finns en ökad tillgång till böcker och tidskrifter i och med att det finns en samverkan mellan biblioteket och trivselrummet. Huvudmannen anger att fler ämnen än tidigare erbjuder läsning för eleverna och att mycket av den läsning som sker i undervisningen är gemensamma texter till exempel i form av klassuppsättningar av böcker. För att skolbiblioteket ska användas mer aktivt i undervisningen uppger huvudmannen att rektorn har haft skolbiblioteket som diskussionspunkt på lärarkonferenser och att rektorn under medarbetarsamtalen ska lyfta skolbibliotekets betydelse för elevernas lärande och måluppfyllelse. Huvudmannen uppger vidare att rektorn bildat en "biblioteksgrupp" för att stärka skolans arbete med skolbiblioteket vilken ansvarar för den handlingsplan som beskriver arbetet för att främja att skolbiblioteket används i undervisningen. Vidare anger huvudmannen att det finns ett påbörjat samarbete med en bibliotekarie från kommunbiblioteket men att det samarbetet är vilande på grund av den rådande situationen med Covid-19. Därutöver uppges åtgärder som att undervisande lärare i alla ämnen uppmuntrar eleverna på sina lektioner och raster att besöka och låna böcker på skolans bibliotek, att bibliotekarie från kommunbiblioteket deltagit på möten och tillsammans med skolans personal diskuterat skolans bibliotek som en möjlighet och resurs i undervisningen, att skolvärden lyfter populära böcker för att väcka intresse för läsning och locka eleverna till att besöka biblioteket. Andra åtgärder som anges är att personal ingår i kommunens kulturgrupp där utställningar och andra aktiviteter på kommunbiblioteket planeras och

genomförs, vilket bland annat har inneburit att en årskurs har besökt en utställning på kommunbiblioteket och att det finns fler inplanerade aktiviteter som exempelvis studiebesök och författarmöten.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Av elevintervjuer framkommer att det varierar huruvida eleverna känner till om och när biblioteket är öppet. Flera elever berättar att de aldrig har varit i biblioteket och merparten av eleverna känner inte heller till hur de kan låna böcker från biblioteket. Eleverna säger att de heller inte har fått information eller någon presentation av böcker som de kan låna på biblioteket. När det gäller användning av biblioteket i undervisningen är det endast elever från några klasser som säger att de använt biblioteket i undervisningen i något enstaka ämne, antingen för att låna en bok eller i samband med att de arbetade med källkritik. Under intervjuer med lärare refererar även de till enstaka ämnen/lärare som använder biblioteket i undervisningen och att de istället använder material i anslutning till klassrummet så som klassuppsättningar av böcker och att eleverna läser texter via deras digitala lärverktyg. Rektorn anger att det nästan bara är i klassrumssituationer de får eleverna att läsa och att det idag är en utmaning att få eleverna till skolans bibliotek.

Vidare framgår det av intervjuer med rektor och lärare att biblioteksgruppen har som uppdrag att utveckla användandet av Rådaskolans bibliotek och elevernas läsande. Lärarna berättar under intervjun att biblioteksgruppen initierat ett arbete för att tillsammans med eleverna utforma miljön på skolans bibliotek. Lärarna berättar att de hittills haft ett planeringsmöte kring hur eleverna ska involveras men att själva arbetet ännu inte har kommit igång. Rektorn uppger dessutom under intervjun att biblioteksgruppen har ett bredare uppdrag då syftet är att få eleverna att läsa mer än vad de gör idag. Rektorn lyfter som planerade åtgärder bland annat att skapa en mer inbjudande miljö i biblioteket, ett samarbete med kommunbiblioteket samt att utveckla den interaktiva delen av biblioteket. Rektorn berättar att det finns ambitioner och planerade åtgärder men att de ännu inte kommit så långt med att genomföra arbetet. Rektorn beskriver vidare att skolan har prioriterat frågor kring trygghet och studiero samt att situationen kring rådande pandemi har gjort att det funnits svårigheter att få till samarbeten utanför skolan som exempelvis med kommunbiblioteket.

Motivering till val av verktyg

Skolinspektionen bedömer ovan att verksamheten vid Rådaskolan inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten. Enligt 26 kap. 12 § 3 skollagen får Skolinspektionen avstå från att ingripa om det med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett sådant. Melleruds kommun har skapat goda förutsättningar på Rådaskolan för ett

förändringsarbete och det finns planerade insatser för att åtgärda den aktuella bristen, varav vissa ännu inte kunnat genomföras på grund av rådande omständigheter kring Covid-19. Mot bakgrund av detta och att Melleruds kommun inom kort kommer att inleda ett samarbete med Skolverket inom ramen för Samverkan för bästa skola avstår Skolinspektionen från ett ingripande.

Avhjälpta brister i verksamheten

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Melleruds kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, En likvärdig utbildning, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper)
- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Melleruds kommun avhjälpt denna brist.

Motivering

Bedömning

Skolinspektionen beslutade den 24 september 2019 att förelägga Melleruds kommun vid vite att senast den 3 februari 2020 se till att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero, att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling samt ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. Bedömningen gjordes bland annat mot bakgrund av att Skolinspektionens utredning visade att det förekom slagsmål mellan olika elevgrupper och att kränkningar samt ett grovt och nedvärderande språkbruk var vanligt förekommande. Det framkom bland annat att elever regelbundet blev utsatta för trakasserier med sexistiska, rasistiska och homofoba förtecken och att elever som försökte stå upp för allas lika värde blev ansatta av andra. Trots att en del insatser vidtagits för att skapa en bättre miljö för eleverna som avsåg både trygghet, värdegrundsarbete och kränkande behandling så visade

utredningen att det inte bedrevs ett tillräckligt systematiskt arbete vid Rådaskolan för att främja en god värdegrund och motverka kränkande behandling. Utredningen visade vidare att det förelåg brister i studieron och att dessa bland annat bestod i att elever pratade högt med varandra om annat än skolarbetet eller störde genom att ha hög ljudvolym på digitala verktyg. Utredningen visade också att det var vanligt förekommande att elever tilläts fokusera på annat än skolarbete under lektionerna, bland annat genom att spela eller titta på film.

Vid uppföljningen av tillsynen bedömer Skolinspektionen att de åtgärder som huvudmannen har vidtagit samt planerar att vidta är tillräckliga för att bristerna ska anses vara avhjälpna. Bedömningen görs mot bakgrund av huvudmannens skriftliga redovisningar samt de intervjuer som genomförts både vid ett uppföljningsbesök och kompletterande intervjuer som genomförts digitalt. Intervjuer har vid båda dessa tillfällen gjorts med elever, lärare, elevhälsa och rektor.

Att det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete

Av huvudmannens redovisning och av intervjuer framgår bland annat att värdegrundsuppdraget har systematiserats på skolan på så sätt att det numera finns en plan för hur olika delar av detta uppdrag ska konkretiseras och ske för alla elever. Av intervjuer med elever, lärare och rektor framgår att arbetet också börjat genomföras i alla klasser, även om omfattningen av arbetet och innehållet kan variera mellan olika klasser/årskurser. I vissa klasser beskriver eleverna att värdegrundsfrågorna lyfts vid vissa perioder medan andra elever säger att de återkommande och ofta pratar om värdegrundsfrågor. I Skolinspektionens enkät som besvarats av elever i årskurs 9 på Rådaskolan under vårterminen 2020 svarar fler, jämfört med den senast genomförda enkäten, elever positivt på frågan hur eleverna uppfattar skolans arbete med värdegrundsfrågor.

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektor framgår att klasslärare får vissa gemensamma frågeställningar av skolledningen som de förväntas ta upp i sina klasser. Vidare beskriver personalen att det finns olika behov i de olika årskurserna och att de årskursvisa arbetslagen tillsammans med elevhälsan därför utarbetar innehåll och övningar att arbeta med i respektive klass. Både elevhälsan och rektorn anger att de är medvetna om att det finns lärare som inte arbetar lika aktivt med värdegrundsfrågor tillsammans med sina klasser. Elevhälsan och rektorn beskriver vidare att det för dessa lärare därför finns både kompetenshöjande insatser samt att såväl rektor som elevhälsan haft handledning där det funnits behov. Av åtgärdsredovisningen och intervjuer framgår exempel på att värdegrundsfrågor integreras i undervisningen för vissa ämnen men i intervjun med rektorn uppger denne att detta är ett utvecklingsområde att integrera värdegrundsfrågor i fler ämnen på skolan.

Skolinspektionen förutsätter att den fortsatta utvecklingen av värdegrundsarbetet på skolenheten leder till att värdegrundsuppdraget i än högre grad blir en del av undervisningen i alla ämnen.

Att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero

Av åtgärdsredovisningen och intervjuer framgår att det på skolan vidtagits flera åtgärder för att se till att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Av intervjuerna framgår att studieron har förbättrats på skolan och att elever och personal upplever att det generellt är god studiero på lektionerna. Rektorn och personalen tar under intervjuerna exempelvis upp att arbetet med förtydligad struktur på lektioner, att utveckla ledarskapet i klassrummet samt arbetet som gjorts tillsammans med elever kring ordningsregler har lett till förbättrad studiero. De intervjuade beskriver även åtgärder som handlar om att begränsa elevernas digitala lärverktyg så att dessa inte ska användas till annat än skolarbetet samt att vid lektionsstart samla in mobiler har haft effekt på studieron. Vid de delar av lektioner som Skolinspektionen observerat under uppföljningsbesöket i mars 2020 noterades i de allra flesta fall en god studiero. Av intervjuer med elever och personal i november 2020 framkommer att det förekommer enstaka klasser eller ämnen där studieron fortsatt behöver förbättras. Elevhälsan och rektorn beskriver i intervju att de arbetar med åtgärder för att förbättra studieron i dessa klasser/ämnen, till exempel genom extra resurser i form av personal, handledning för lärare och förändring i grupp sammansättningar. Skolinspektionen förutsätter att rektorn och personalen fortsatt följer upp de vidtagna åtgärderna och vid behov vidtar ytterligare åtgärder för att säkerställa god studiero i alla klasser/ämnen.

Att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet samt att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling

Av åtgärdsredovisningen och intervjuer framgår att det på skolan vidtagits flera åtgärder för att se till att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och för att motverka kränkande behandling. Av intervjuer med både elever och personal så framgår också att tryggheten har förbättrats samt att det grova och kränkande språkbruket på skolan har minskat. Lärarna, elevhälsan och rektorn beskriver bland annat att de kontinuerligt arbetar med frågor kopplat till trygghet och kränkande behandling främst i respektive klass samt att skolan terminvis följer upp elevernas trygghet genom att låta eleverna besvara en skolövergripande enkät. Enkäterna, som också innefattar studiero, följs upp och analyseras både på klassnivå och i respektive årskursvisa arbetslag, och rektorn tar del av resultatet av dessa analyser. Arbetet med trygghet och att förhindra kränkande behandling bedrivs både genom skolövergripande insatser och genom mer riktade insatser utifrån olika klassers/årskursers skilda behov. Vidare beskriver all personal under intervjuerna att trygghetsteamet som nu finns på skolan har haft positiv effekt

Beslut

2021-02-23

9 (9)

Dnr 43-2018:7402

på såväl tryggheten som språkbruket på skolan. Detta både förebyggande genom att dess representanter finns tillgängliga på raster men även när det gäller att följa upp specifika händelser och elever/elevgrupper. Eleverna bekräftar under intervjuerna att det numera finns ett aktivt trygghetsteam som agerar när det händer något och att de är synliga på rasterna. Såväl elever som personal beskriver att personalen på skolan nu också agerar snabbare både kring incidenter kopplade till trygghet och när eleverna använder ett grovt språkbruk. Rektorn beskriver att han har täta avstämningar med trygghets-teamet och därmed skapar sig en god kännedom om incidenter som sker på skolan.

I ärendet har Fredrik Nellemo varit föredragande och ärendets slutliga handläggning har enhetschef Helena Boëthius och regionstabsjurist Charlotte Fagher deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Maria Wassén
Regionchef